

K R O N I K A

O nutkavé potřebě stylu

Předpokládám, že řada z Vás, řada z nás zažila onen silící pocit trapnosti: pokud jsme se ocitli v prostředí a roli, které neznáme a nemohli jsme se jim naučit. Pokud po nás byly zcela automaticky požadovány vědomosti a dovednosti v našem prostředí sice obvyklé, nicméně takové, jimž jsme dosud nedorostli. Kontrola každého slova a pohybu nás zbavovala přirozenosti, samozřejmosti bytí: jako bychom kráčeli po jehlách – v botách vystlaných skelnou vatou. Límeček škrtil, kravata byla nad míru utažena, flíčky na čerstvě vypraném obleku pokaždé na viditelných místech. Byli jsme potom k nerozeznání od lidí, přece však podobni robotům. Nicméně jsme se alespoň utěšovali, že v takovém případě přece nemůžeme za vykonané ručit bezesbytku.

Nějak tak mi bylo při mém prvním *osobním* setkání s dámou, jež se posléze měla stát osobností ovlivňující zákruty (nejen) mého profesního života. Kolegům a svým blízkým jsem se nikterak netajil pochybnostmi stran přítomnosti v komisi, jež má posuzovat literárněvědné a pedagogické kompetence někoho, jehož zásluhy o českou literaturu (a literární vědu) dokonce řádově převyšují ty mé. Věru s radostí jsem přijal za svoji skutečnost, že kolegové starší, zasluožilejší a moudřejší než já rozhodli o tom, že se (pozdější) profesorka Dobrava Moldanová mohla od půle devadesátých let minulého století stát činnou součástí Katedry bohemistiky Pedagogické fakulty UJEP v Ústí nad Labem. Po řadu let dokonce vedoucí této katedry. Na dvě období pak děkankou fakulty. V současnosti (vzhledem k tomu, že se jí dožívá v plné duševní svěžesti čítající neutuchající pracovní nasazení, snad mohou poněkud nesalónně vyzradit datum narození: 12. 5. 1936) stojí paní profesorka v čele doktorského studia na naší katedře.

Za sebe i další, kdož – je-li nám to umožněno – si rádi polevíme v píli a povinnostech, mohou říci, že jsme si takto na sebe upletli věru pěkný, důsažný bič. Neboť jsme jí ustavičně vyzýváni k aktivitám publikačním, grantovým i těm, které se týkají profesního růstu a dosažených titulů, osobním příkladem stejně jako trefnou připomínkou. Na zřeteli máme, kolik toho Dobrava Moldanová dokázala ještě předtím, než my vůbec začali – a že nadávání na poměry bývá někdy omluvou hodně nepřipadnou.

Čímž mimo jiné míním fakt, že D. Moldanová prožívá svá studia za doby postupně umdlévajícího českého stalinismu, že „zlatá léta šedesátá“ absolvuje jako výkonná a inspirující literární kritička (spolu s kolegou Vladimírem Novotným se při-

mlouvám za knižní vydání jejích tehdejších recenzí), na počátku normalizačních 70. let se – jako nestranička – dostává do čela *akademického* literárněvědného žurnálu „Česká literatura“ a v roce 1976 vydává jeden ze svých vrcholných literárněhistorických opusů, monografii *Božena Benešová*. Ten naznačuje, co je jinde výstižně formulováno takto: „Oblastí jejího odborného zájmu je česká próza 20. století a literatura psaná ženami.“ V rodové tradici – práci svého otce (jazykovědce J. Beneše) pokračuje vydáním publikace *Naše příjmení* (1983; 2. vydání 2004).

Nebudu zastírat, že se směrem k polistopadové knižní produkci letošní jubilantky ozvaly také hlasy kritické. Docela možná, že šlo o pouhé nedorozumění. O nepochopení autorčina záměru. Tedy toho, že jde o práce určené nejen vyhraněným odborníkům, ale také takzvané laické veřejnosti (co spolehlivý průvodce určitými problémy a obdobími). A ovšem – v neposlední řadě – vysokoškolským studentům, posluchačům paní profesorky. Odtud také pochází onen jemně didaktizující tón publikací jako: *Studie o české literatuře na přelomu století* (1983), *Česká literatura v období modernismu* (1996), *Česká literatura v období avantgardy* (2002), *České příběhy* (2007), *Česká literatura 1890–1948* (2009) nebo *Na písčítých půdách: české spisovatelky na přelomu 19. a 20. století* (2011). Publikací vděčně přijímaných další generací nově přichozích budoucích pedagogů-bohemistů.

A snad si při této příležitosti mohu dovolit být poněkud osobní: ze samostatných studií paní profesorky mi byly nejbliže ty, jež na přelomu 80. a 90. let XX. století vracely do české literatury osobnosti a tituly druhdy zapovězené. Cestu k vlastnímu sebeuvědomění mi tehdy otevřela na konci osmdesátých let znovu vycházející Durychova *menší valdštejská trilogie Rekviem*.

Stále více pociťuji potřebu stejně jako absenci stylu. Tedy toho, co vnějškově vyjadřuje vnitřní jednotu osobnosti, osobností. Noblesní samozřejmosti vyjadřování, chování a jednání. Stylu co výzvy k nápodobě nikoli slepé. Za takovýmto povzdechem si vždycky vzpomenu na naši paní profesorku: jak zastávala a zastává vedoucí funkce, o čem a jak píše i rozpráví, s jakou vskutku *noblesní samozřejmostí* proplouvala a proplouvá nejrůznějšími (často dosti komplikovanými) společenskými a konferenčními jednáními. Snad právě díky tomu nenabraly si v rozbourěných vodách našeho vysokého školství katedra ani fakulta nad míru hořké soli.

Chcete-li raději holá fakta, nahlédněte do publikace Dobrava Moldanová: *Bibliografie 1959–2006* (2007). Chcete-li ode mne poslední větu, tady je: Kéž bychom se směli jednou takto ohlédnout za dílem vlastním!

Ivo Harák, Ústí nad Labem